

Porteføljestyret for forskningssystemet

Dato	Sted	
11.2.2026	Drammensveien 288, Lysaker	
10.00 – 17.00		
Sak PS-FS 5/26	Godkjenning av sakslisten	10.00 – 10.02
Sak PS-FS 6/26	Godkjenning møteprotokoller fra møte 5/25 og 20.1.2026	10.00 – 10.02
Sak PS-FS 7/26	Spørsmål om habilitet	10.02 – 10.05
Sak PS-FS 8/26	Et helhetlig forskningssystem	10.05 – 10.50
Sak PS-FS 9/26	Refleksjonsnotat#2	10.50 – 11.10
Sak PS-FS 10/26	Årsrapport til Forskningsrådets styre	11.10 – 11.20
Sak PS-FS 11/26	Investeringsplan og handlingsrom [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	11.20 – 12.30
	Lunsj	12.30 – 13.15
Sak PS-FS 12/26	Tildeling BALANSE+ [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	13.15 – 13.45
Sak PS-FS 13/26	Nytt rammeprogram, konkurranseevnefond og forskningssystemet	13.45 – 14.45
Sak PS-FS 14/26	Internasjonal stimuleringspott: Strategisk innretning [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	14.45 – 15.15
Sak PS-FS 15/26	Omdisponering av midler [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	15.15 – 15.30
Sak PS-FS 16/26	Status for gjennomgangen av instituttsektoren [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	15.30 – 15.45
Sak PS-FS 17/26	Uttlysning for forskningsinfrastruktur 2027 inkludert oppdatering av veikart [unntatt offentlighet §14, 1. ledd]	15.45 – 16.15
Sak PS-FS 18/26	Orienteringer	16.15 – 16.45
Sak PS-FS 19/26	Evaluerings av møtet	16.45 – 16.50
Sak PS-FS 20/26	Godkjenning av møteprotokoll	16.50 – 17.00

Porteføljestyre for forskningssystemet – møte 20.1.2026

Dato
20.1.2026

Sted
Digitalt på Teams

Til stede

Tanja Storsul, leder
Sven Stafström
Ågot Aakra
Sandrine Benard
Rune Dahl Fitjar
Ingeborg Palm Helland
Marit Lofnes Mellingen
Dagfinn Myhre
Magnus Gulbrandsen
Tove Klæboe Nilsen
Astri Dankertsen
David Budtz Pedersen
Henning-A. Frantzen
Gørill Kristiansen, observatør KD
Sunniva Sivsdatter Hartmann, observatør KLD

Forfall Rebekka Borsch

Til stede fra Forskningsrådet Benedicte Løseth, områdedirektør
Johannes W. Løvhaug, avdelingsdirektør
Lillian M. Baltzrud, spesialrådgiver
Asbjørn Mo, spesialrådgiver

Sak PS-FS 03/26 Godkjenning av saksliste

Vedtak Porteføljestyret godkjenner sakslisten.

Sak PS-FS 04/26 Spørsmål om habilitet

Vedtak: Ingen av porteføljestyrets medlemmer er inhabile til noen av sakene som behandles i dette møtet.

Sak PS-FS 01/26 Forskningsrådets innspill til instituttgjennomgange

Vedtak: Basert på diskusjonen i porteføljestyret, skriver administrasjonen et notat med innspill til utforming av Forskningsrådets uttalelse til regjeringens instituttgjennomgang. Notatet godkjennes av porteføljestyrets leder som et råd fra porteføljestyret til administrasjonen i videre arbeid med innspillet og til Styret som skal vedta endelig tekst

Sak PS-FS 02/26 Godkjenning av møteprotokollen

Vedtak: Porteføljestyret godkjenner møteprotokollen.

Porteføljestyre for Forskningssystemet, møte 5/2025

Dato
26. november 2025,
kl. 10.00-15.00

Sted
Digitalt på Teams

Til stede

Tanja Storsul, leder
Sven Stafström
Ågot Aakra, Sak 66/25 – 73/25
Sandrine Benard
Rune Dahl Fitjar
Ingeborg Palm Helland
Marit Lofnes Mellingen
Dagfinn Myhre
Rebekka Borsch
Magnus Gulbrandsen
Gørill Kristiansen, observatør KD
Kristin Celius, observatør KLD

Forfall

Tove Klæboe Nilsen
Astri Dankertsen
David Budtz Pedersen

**Til stede fra
Forskningsrådet**

Benedicte Løseth, områdedirektør, Sak 66/25 – 73/25
Johannes Waage Løvhaug, avdelingsdirektør
Solveig Flock, avdelingsdirektør
Rune Vistad, avdelingsdirektør, Sak 70/25 og 78/25
Lillian Baltzrud, spesialrådgiver og porteføljestyrekoordinator
Trude Dypvik, spesialrådgiver og referent
Eirik Mydske, seniorrådgiver, Sak 69/25
Rebecca Ronke, Sak 69/25
Kristin Danielsen, Sak 70/25
Espen Sandøe Karlsen, seniorrådgiver, Sak 73/25
Kirsti Solberg Landsverk, spesialrådgiver, Sak 74/25
Heidi Dybesland, spesialrådgiver, Sak 77/25

**Sak PS-
Forskningssystemet
66/25****Godkjenning av sakslisten**

Vedtak:

Porteføljestyret for forskningssystemet godkjenner sakslisten.

**Sak PS-
Forskningssystemet
67/25****Godkjenning møteprotokoller fra møte 4/25 og sak PS FS 64**

Vedtak:

Porteføljestyret godkjente møteprotokollene.

**Sak PS-
Forskningssystemet
68/25****Spørsmål om habilitet**

Vedtak: Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av alle saker på sakslisten.

**Sak PS-Forskningssystemet
69/25** **Tildeling til vitensentrene 2026**

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet tildeler 124,296 millioner kroner for 2026 til de 13 regionale vitensentrene som inngår i Forskningsrådets VITEN-aktivitet.

Beløpet fordeler seg på 18,5 millioner kroner som midler til talentsenterordningen og 105,796 millioner kroner som driftsmidler til vitensentrenes øvrige aktivitet.

Innstillingene følger forslag fra Styringsgruppen for VITEN.

Det tas forbehold om at det ikke gjøres endringer i endelig statsbudsjett for 2026.

**Sak PS-Forskningssystemet
70/25** **Tildeling fra internasjonal stimuleringspott**

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar å bevilge 18 millioner kroner i 2026 og 10 millioner kroner i 2027 fra internasjonal stimuleringspott, og med det å delta med

- 10 millioner kroner i 2026 til WEAVE-utlysning innenfor klima og miljø med Formas Sverige.
- 8 millioner kroner i 2026 til fellesutlysning innenfor energi og transport med FINEP, Brasil.
- 10 millioner til å delta i utlysningen Computational Neuro Science i 2027.

**Sak PS-Forskningssystemet
71/25** **Forskning om forskning og innovasjon: Temaer for ny satsing**

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet støtter administrasjonens forslag til aktuelle temaer for en styrket satsing på forskning om forskning og innovasjon. Disse kan videreutvikles med vekt på følgende:

- Forskning på forskningssystemet som hovedfokus for satsingen
- Systemiske og internasjonale perspektiver
- Teknologiske endringer med vekt på hva de betyr for forskningsprosessene og forskningens rammebetingelser.
- Forskning for økt bruk av forskning bør identifisere kunnskapsstatus og barrierer
- Tillit til forskning og akademisk frihet
- Understreke behovet for rask handling (sense of urgency)

Når det gjelder de 10 millionene kroner som er satt av til en utlysning i 2026 innenfor dette temaet, beslutter porteføljestyret å avvente en eventuell styrking av satsingen i 2027 før det tas stilling til hvordan midlene skal disponeres.

**Sak PS-Forskningssystemet
72/25** **Arbeid med refleksjonsnotat 2026**

Vedtak:	Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringen om status for formidling av Refleksjonsnotat#1 for 2025 til etterretning. Porteføljestyret slutter seg til administrasjonens forslag om prosess for arbeid med refleksjonsnotat 2026, og gir Arbeidsutvalget mandat til å jobbe videre med Refleksjonsnotat#2 i tråd med diskusjonen i møtet.
Sak PS-Forskningssystemet 73/25	BALANSE +: Søknadsbehandlingsprosedyre for tildeling
Vedtak:	Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar følgende prinsipper for søknadsbehandling av søknader sendt inn til fristen 24.september 2025: 1. Søknader under definert terskelverdi avslås en bloc. 2. En bloc vedtak knyttet til bevilgning: Søknader med hovedkarakter 5 eller høyere bevilges en bloc 3. Søknader til diskusjon – søknader med hovedkarakter 4 fra administrasjonen legges opp til diskusjon. Administrasjonen vil legge frem en innstilling som utgangspunkt for diskusjonen
Sak PS-Forskningssystemet 74/25	Status forskningsinfrastruktursøknader
Vedtak:	Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringen om status for forskningsinfrastruktursøknader til etterretning.
Sak PS-Forskningssystemet 75/25	Medlemskap i internasjonale forskningsinfrastrukturer med særlig mandat fra KD
Vedtak:	Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringen til etterretning.
Sak PS-Forskningssystemet 76/25	Orientering om innføring av nytt saksbehandlingssystem og endringene som berører porteføljestyrene
Vedtak:	Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringen til etterretning. Porteføljestyret ber om å bli involvert og diskutere endringene når dette er innført og har vært i bruk en periode.
Sak PS-Forskningssystemet 77/25	KVAST: Orientering og diskusjon
Vedtak:	Porteføljestyret for forskningssystemet tar saken til orientering og administrasjonen tar med seg innspill fra diskusjonen i det videre arbeidet.
Sak PS-Forskningssystemet 78/25	Orienteringer

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringene til etterretning.

Sak PS- Evaluering av møtet
Forskningssystemet
79/25

Sak PS- Møteprotokoll godkjennes
Forskningssystemet
80/25

Vedtak: Porteføljestyret for forskningssystemet godkjenner møteprotokollen.

Sak PS-Forskningssystemet 7/26

Spørsmål om habilitet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Lillian M. Baltzrud	1. Bestemmelse om habilitet og tillit i Forskningsrådet
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak I dette møtet skal porteføljestyret beslutte tildeling og avslag til søknader sendt inn til BALANSE+-utlysning, Sak PS-FS 12/26.

Forskningsrådets administrasjon har foretatt en habilitetsvurdering, og porteføljestyrets leder Tanja Storsul og porteføljestyremedlem Rebekka Borsch er inhabile, og fratrer derfor når Sak PS-FS 12/26 diskuteres i porteføljestyretstyret.

Porteføljestyremedlem Sven Stafström er oppnevnt som setteleder under behandling an saken.

Alle av porteføljestyrets medlemmer er habile til å delta under behandlingen av øvrige saker.

Kort bakgrunn I henhold til Forskningsrådets bestemmelser om habilitet og tillit skal porteføljestyrets medlemmer vurdere sin habilitet i alle beslutningssaker. Eventuell inhabilitet og håndteringen av denne skal protokollføres. Usikkerhet om inhabilitet skal diskuteres åpent i styremøtet og skal også protokollføres. Styremedlemmer som blir vurdert inhabile, skal forlate styremøtet under behandlingen av den aktuelle saken. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av styremedlemmene er habile og deltar i beslutningen.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Porteføljestyret skal avklare styremedlemmenes habilitet i beslutningssakene i møtet.

Hovedpunkter Når porteføljestyret fatter vedtak i en beslutningssak, vil vedtaket ha betydning for den videre saksgangen. Vedtaket kan handle om enkeltaktører, for eksempel ved tildeling av prosjektmidler, eller være et strategisk vedtak som legger føringer for fremtidige tildelinger av midler. Inhabilitet kan oppstå ved begge disse vedtakstypene.

Habilitetsreglene er slik at når det på forhånd (før søknadene er kjent for porteføljestyret) er fattet vedtak om hvilken karaktergrense og/eller hvilke kriterier det er satt for støtteverdige prosjekter, kan søknader som ikke når opp til denne karaktergrensen og/eller tilfredsstillende disse kriteriene(e), avslås samlet (avslag en bloc) og med alle styremedlemmene til stede. I henhold til oppdatert prosedyre skal alle andre vedtak om avslag eller betinget tildeling fattes av et habilt styre. Styremedlemmer kan altså ikke være til stede i behandling av søknader de er inhabile for, selv om disse behandles som en del av en pakke (vedtas samlet/en bloc).

I dette møtet skal porteføljestyret beslutte tildeling og avslag til søknader sendt inn til BALANSE+-utlysning, Sak PS-FS 12/26.

I forkant av møtet er porteføljestyrets medlemmer bedt om å vurdere egen habilitet opp mot en liste over prosjektdeltagere i alle søknader som ligger til vurdering i saken. Porteføljestyrets leder Tanja Storsul, samt porteføljestyremedlem Rebekka Borsch, har

meldt at de er inhabile og ikke kan delta under behandling av saken. Ingen av de øvrige av porteføljestyrets medlemmer er inhabile.

Siden porteføljestyrets leder er inhabil, er Sven Stafström oppnevnt som setteleder under behandling av saken.

Administrasjonen har også kartlagt egen mulig inhabilitet i de nevnte sakene. Porteføljestyrekoordinator Lillian Baltzrud er inhabil under behandling av saken og fratrer derfor når saken behandles i porteføljestyretstyret

Ingen andre saker krever habilitetsavklaring i dette møte.

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Inhabile styremedlemmer fratrer fra møtet under Sak PS-FS 12/26. Sven Stafström tiltrer som setteleder under saken.

Bestemmelser om habilitet og tillit

i Norges forskningsråd – kortversjon

Forskningsrådet er omfattet av habilitetsbestemmelsene i Forvaltningslovens kapittel II "Om ugildhet". Bestemmelsene gjelder også eksterne enkeltpersoner som bidrar i Forskningsrådets saksbehandling, som fagekspert. Forskningsrådet har i tillegg vedtatt egne bestemmelser om habilitet og tillit. Disse er på noen punkter strengere enn lovens regler. De viktigste bestemmelsene for vurdering av habilitet er følgende:

Fra bestemmelsene:

2 Definisjoner

I disse bestemmelsene menes med:

Part – person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningslovens § 2 e). Som part regnes normalt også enkeltperson som er direkte identifisert i en søknad og som har en sentral rolle i prosjektet.

3 Habilitetskrav og avgjørelse av habilitetsspørsmålet

3.1 Automatisk inhabilitet

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er i alle tilfelle inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak

- a) når han eller hun selv er part i saken
- b) når han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nært som søsken
- c) når han eller hun er eller har vært gift eller partner med eller er forlovet med, eller er samboer med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part.
- d) når han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte
- e) når han eller hun leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styringsorgan eller bedriftsforsamling for en offentlig eller privat virksomhet, som er part i saken
- f) når han eller hun er, eller for mindre enn 3 år siden har vært, veileder for en part med sikte på doktorgrad

3.2 Inhabilitet etter skjønn

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet.

Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham eller henne selv eller noen som han eller hun har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

Kommentar til 3.2:

I skjønnsvurderingen skal en særlig vurdere og vektlegge følgende:

- personlig interesse for utfallet av saken
- nært faglig samarbeid, herunder vurdere betydningen av samforfatterskap og veiledning
- nært vennskap
- personlig eller faglig motsetningsforhold
- personlig eierskap – aksjer e.l.

Fra veiledningen:

3. Generelt om habilitetsvurdering

Ved vurdering av habilitetsforhold vil det ofte være behov for å bruke skjønn. Ved vurdering av habilitet må følgende overordnede spørsmål stilles:

- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft?
- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft sett utenfra?
- Er vedkommendes opptreden egnet til å svekke tilliten til beslutningen?

Det skal legges vekt på muligheten for personlig fordel, tap eller ulempe som følge av utfallet av saken.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over hvilke forhold som bør vurderes når man skal avgjøre om en person er inhabil.

Sjekkpunkter	Nærmere beskrivelse
a) Automatisk inhabilitet	Se bestemmelsene om automatisk inhabilitet
b) Nær personlig/faglig tilknytning	Nært personlig vennskap (det må være mer enn bare bekjentskap), faglig fellesskap, for eksempel samarbeid eller samforfatterskap av nyere dato etc. Både omfang og nærhet i tid er elementer i vurderingen av nærhet i samarbeid/-samforfatterskap (se kapittel 4.1 om faglig samarbeid). Ved vurdering av om nære personlige eller faglige forhold fører til inhabilitet, må det vurderes om avgjørelsen av den aktuelle saken har betydning for den man har et nært forhold til (jf. punkt c).
c) Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe	For å bli inhabil skal man selv, eller noen man har et nært forhold til (punkt b), ha noen grad av personlig interesse av utfallet av en sak. I Forskningsrådet vil det normalt dreie seg

	om utfallet av en prosjektbevilgningssak. Den personlige interessen kan være av faglig og/eller økonomisk art. For universitetsansatte kan egeninteressen ofte være av faglig art. Man kan ha en egeninteresse av at ens fagmiljø blir styrket, får økt anerkjennelse, eller får finansiert nytt utstyr, selv om man ikke selv er direkte involvert i det aktuelle prosjektet, fordi dette kan øke ens egne muligheter for fremtidig støtte. For en bedriftsansatt, spesielt fra en liten bedrift, kan egeninteressen være av økonomisk art, det kan trygge arbeidsplassen for alle om bedriften får en bevilgning. For ansatte ved forskningsinstitutter kan begge forhold være aktuelle, avhengig av instituttets størrelse og mangfold (se kapittel 5).
d) Andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning hvis vedkommende deltar	Er det noen forhold som kan svekke, eller kan antas å svekke, den profesjonelle dømmekraften sett utenfra, for eksempel knyttet til kravet om forsvarlig saksbehandling, likebehandling eller saklighet? Kontrollspørsmålet må være: Hvordan tar dette seg ut utenfra? Det må være en vurdering som bygger på mer enn løse antagelser og spekulasjoner. Man må vurdere det slik at det er overveiende sannsynlig, at noen vil reise spørsmål ved en persons upartiskhet, og at dette vil svekke tilliten til den aktuelle beslutningen.

Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig, kan det lettere føre til inhabilitet.

4. Vurdering av inhabilitet etter skjønn

Når det ikke foreligger automatisk inhabilitet, er det viktig å vurdere inhabilitet ut fra reglene om skjønn. Det er ulike faktorer som må vurderes under denne kategorien. Vurderingstemaene er om det foreligger andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar i saksbehandlingen. Det skal bl.a. legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en mulighet for fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv eller noen han eller hun har nær personlig tilknytning til.

Habilitetskravene kan bli noe strengere jo vanskeligere, viktigere og mer skjønnspreget en sak er, og også når den enkeltes mulighet for å påvirke den endelige avgjørelse i en sak er stor. Det er viktig at det ikke skapes tvil om vedkommendes tilknytning til saken eller partene.

Nedenfor drøftes en del typiske situasjoner som er aktuelle i Forskningsrådet

4.1 Nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap og veiledning

Den som har, eller inntil nylig har hatt, et nært faglig samarbeid med en person eller institusjon som er part i saken vil kunne bli inhabil fordi et nært faglig samarbeid kan påvirke evnen til upartisk vurdering.

Generelt skal det mye til for at samarbeid i tjeneste skal medføre inhabilitet. Det er først hvis samarbeidet er særlig nært og omfattende at det kan bli spørsmål om inhabilitet av den grunn alene.

Vanlig samarbeid i tjeneste og kontakt grunnet i arbeid innen samme fagfelt vil normalt ikke føre til inhabilitet. Forvaltningsloven åpner for en bred skjønnsmessig vurdering der det avgjørende er om det er konstatert et «særegent forhold» og om det er «egnet til å svekke tilliten» til upartisk vurdering. Forskning kan imidlertid ha særtrekk som skiller det fra annet samarbeid i tjeneste, fordi forskning er en mer personlig virksomhet.

Der kriteriene for rettmessig forfatterskap er oppfylt (jfr. definisjonen i etikk.no) vil det foreligge et samarbeid, men det er ikke gitt at det medfører inhabilitet. Antall bidragsytere til en publikasjon, og rollen vedkommende har hatt, kan si noe om sannsynligheten for at samarbeidet er så nært at det vil medføre inhabilitet. Antall sampublikasjoner og utgivelseshyppigheten er også faktorer som må vurderes.

Samforfatterskap som ikke fyller vilkårene for rettmessig forfatterskap, vil ikke føre til inhabilitet med mindre det også foreligger samarbeid ut over samforfatterskapet som er av en slik karakter at det fører til inhabilitet.

- Redaktøransvar vil normalt ikke medføre inhabilitet.
- Ved rettmessig samforfatterskap som ligger nær 3 år tilbake i tid kan det være aktuelt å undersøke når samarbeidet fant sted, fordi det kan ha gått en tid før publikasjonen kom på trykk.

Veiledning

En person som har vært veileder for en part med sikte på doktorgrad for mer enn tre år siden (jf. bestemmelsenes punkt 3.1 f) må vurdere sin habilitet ut fra spørsmålene i de tre kulepunktene i kapittel 3 i veiledningen. Det samme gjelder for den som er, eller har vært, veileder for en part med sikte på andre eksamener enn doktorgrad.

5. Inhabilitet for ansatt ved samme institusjon (kollega-inhabilitet)

Når det gjelder kollegainhabilitet, kan både reglene om automatisk inhabilitet og inhabilitet etter skjønn komme til anvendelse.

Flere momenter må vurderes når en person skal være med på å fatte vedtak som gjelder søknader fra den institusjonen der vedkommende er ansatt.

- Hvilken posisjon har vedkommende i institusjonen?
 - Under ellers like forhold vil inhabilitet kunne oppstå oftere når vedkommende har en sentral posisjon i den virksomhet der vedkommende er ansatt.
- Eierrettigheter i form av aksjer eller lignende i den institusjonen hvor vedkommende er ansatt, må vurderes.
 - Høy stilling ved institusjonen kan medføre at selv en mindre aksjepost vil kunne utløse inhabilitet. Omvendt vil en stor aksjepost kunne bidra til å utløse inhabilitet også for en vanlig ansatt i vedkommende institusjon.

Vurdering av inhabilitet vil kunne påvirkes av hvilken sektor (universitetssektoren, instituttsektoren eller næringslivet) vedkommende er tilknyttet.

Under følger noen momenter som kan brukes ved habilitetsvurderingen basert på vedkommendes tilknytning til de ulike sektorene:

Universitetssektoren

Den som er rektor, dekan eller instituttleder vil være inhabil til å behandle søknader fra egen enhet i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1 e). Det samme gjelder den som sitter i styret for universitetet, fakultetet eller instituttet.

Forsker/professor vil ofte kunne være inhabil for søknader der forskere fra egen forskergruppe, eller nære faglige samarbeidspartnere, er sentrale. Det at man kommer fra samme institutt, behøver ikke å medføre inhabilitet. Dette vil være avhengig av instituttets størrelse (antall forskere) og den faglige relasjonen mellom søker og vedkommende forsker/professor. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Instituttsektoren

Den som er leder, eller har ledende stilling, ved et institutt vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for instituttet.

Forsker-/professorstilling vil, på samme måte som for universitetssektoren, ofte kunne medføre inhabilitet for søknader der forskere fra egen forskergruppe eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for den ansatte at en søknad fra instituttet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for instituttets økonomi og renommé.

Næringslivet

Den som er leder, eller har ledende stilling, i et selskap vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for selskapet.

Ansatte i et selskap som søker om forskningsmidler, vil, på samme måte som for universitets- og instituttsektoren, ofte kunne være inhabile for søknader der personer fra eget fagmiljø eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for de ansatte at en søknad fra selskapet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for selskapets økonomi og renommé.

PS-Forskningsssystemet Sak 8/26

Et helhetlig forskningssystem

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Jon Flæten	1. [...] 2. [...]
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak	Porteføljestyret tar informasjonen til orientering. Administrasjonen tar med seg innspill fra porteføljestyrets diskusjon i det videre arbeidet.
---------------------------	--

Kort bakgrunn	Porteføljestyret er rådgivende i policyutvikling og strategiske vurderinger som har et systemperspektiv. De siste årene har den stadig mer usikkergeopolitisk situasjon satt sitt preg på forskningssystemet, både nasjonalt og internasjonalt. Dette temaet får stor oppmerksomhet blant annet i Systemmeldingen, og Nasjonal sikkerhetsstrategi omtaler betydningen av teknologi og kunnskap for nasjonal sikkerhet. Forskningssikkerhet i bred forstand har også fått større plass i Forskningsrådet, med nytt ansvar, nytt porteføljestyre og nye oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, Justisdepartementet og Forsvarsdepartementet. Porteføljestyret har tidligere fått jevnlig orientering om relevante prosesser og aktiviteter i Forskningsrådet. Administrasjonen arbeider med å operasjonalisere hvordan Forskningsrådet skal jobbe for å fremme «et helhetlig forskningssystem», det vil si et system som er utformet for å håndtere Norges totale kunnskapsbehov og som er rustet for å håndtere mulighetene og utfordringene i møte med en ny geopolitisk usikkerhet. Saken gir en oversikt over aktuelle prosesser, nye oppdrag og tiltak i Forskningsrådet knyttet til forskningssikkerhet og satsinger på økt forsvarsevne, sikkerhet og beredskap, og danner utgangspunkt for en diskusjon om betydningen av et helhetlig forskningssystem. I saken legges det vekt på at nasjonal sikkerhet har fått langt større betydning for forskningssystemet. Begrepet et helhetlig forskningssystem betegner denne utviklingen i bredden. Diskusjonen om et helhetlig forskningssystem berører ikke bare FoU på tvers av sivil/militær sektor, men også en rekke problemstillinger knyttet til forskningssikkerhet, åpenhet, rekruttering, internasjonalt samarbeid og internasjonal finansiering.
----------------------	---

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	Forskningsrådet er i gang med en rekke relaterte oppdrag og prosesser, og PS Forskningssystemet holdes orientert om saker som er knyttet til porteføljestyrets ansvarsområder. Administrasjonen ønsker innspill fra porteføljestyret om nye utfordringene forskningssystemet står overfor, som beskrevet i saken, og videre arbeid på systemnivå knyttet til de ulike komponentene under et helhetlig forskningssystem.
--	---

Hovedpunkter	1. "Promote and protect" Nasjonal sikkerhet har fått større betydning i arbeidet med forskningssystemet enn tilfellet var for kun få år siden. Denne nye situasjonen skaper varige endringer for forsknings- og innovasjonssystemet, både når det gjelder behov for å beskytte verdier
---------------------	---

i kunnskapssystemet og utvikle og fremme kapasitet og kompetanse til nytte for nasjonal sikkerhet og forsvarsevne.

Både i Norge og i EU er det stor oppmerksomhet om forskning med flerbrukspotensial og det jobbes intensivt med å forberede satsinger på FoU knyttet til strategiske teknologier og økt forsvarsevne. Norge har på sin side begynt arbeidet med målrettet satsing på FoU for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap og Forskningsrådet har opprettet et nytt porteføljestyre for å svare på denne utfordringen. Forslaget til EUs kommende langtidsbudsjett, herunder nytt rammeprogram og konkurranseevnefond, legger opp til en betydelig satsing på F&I for europeisk forsvarsevne og forsvarsindustri (herunder på relaterte områder som ulike teknologiområder og romforskning).

Parallelt med arbeidet for å fremme forsvarsevne og nasjonal sikkerhet ("promote"), pågår et omfattende arbeid for å styrke forskningssikkerheten og beskytte verdiene i forskningssystemet ("protect"). Arbeidet med forskningssikkerhet er et utviklingsarbeid for forskningssystemet som helhet, hvor styrket sikkerhetskultur, kompetanse og tiltak for risikovurdering og -håndtering skal bidra til en dobbel målsetning: nødvendig beskyttelse av forskningens verdier, samtidig som forskningen skal bygge på fortsatt åpenhet og internasjonalt samarbeid.

Begrepet *helhetlig forskningssystem* kan tjene som felles betegnelse for hvordan forskningssystemet endres og rigges for å både «beskytte og fremme», i møte det nye utfordringsbildet. Den nye situasjonen vil sette et varig preg på forskningssystemet, og det er behov for å se de ulike prosessene under ett og vurdere betydningen av disse endringene i et systemperspektiv.

2. Nye oppgaver og ny rolle for Forskningsrådet

Forskningsrådet har som følge av den endrede situasjonen fått viktige oppgaver og nye roller både når det gjelder styrket samordning og FoU-kapasitet for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap. Det samme gjelder det helhetlige arbeidet med forskningssikkerhet på systemnivå. Arbeidet og tiltakene for å beskytte og fremme er nært forbundet og vil dra veksler på hverandre. Arbeidet går i stor grad på tvers av sektorer, og innebærer samarbeid med andre etater og sektorer som Forskningsrådet i mindre grad har samarbeidet med tidligere.

2.1. Oppdrag og tiltak relatert til forsvarsevne, sikkerhet og beredskap

Rapporten "[*Et helhetlig forskningssystem for åpen skjermen og gradert forskning*](#)" ble utarbeidet av Forskningsrådet, FFI og NSM på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet. Oppdraget tok utgangspunkt i Langtidsplanen for forsvarssektoren og regjeringens mål om bedre samordning av det militære og sivile FoU-systemet for å sette prioriteringer på tvers av offentlig-private og sivil-militære skillelinjer. En av rapportens anbefalinger var en ny satsing på FoU for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap, som forvaltes gjennom et nytt porteføljestyre i Forskningsrådet.

Nytt porteføljestyre og satsing på FoU for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap i Forskningsrådet fra 2026 skal bidra til å samordne forskningsinnsatsen innenfor totalforsvar og sammensatte trusler. Målet er at kompetansen i det sivile forskningssystemet i større grad skal komme til nytte innenfor forsvar, sikkerhet og beredskap, og å utnytte mulighetene som ligger i sivil-militært forskningssamarbeid.

Rapporten «Innretning og forvaltning av system for data og innsikt om FoU-innsats på tvers av sivil og militær sektor», ble levert av Forskningsrådet og FFI i januar 2026 og svarer på oppdrag fra Forsvarsdepartementet og behovet for bedre strategisk styring, ressursutnyttelse og samarbeid, som beskrevet i Langtidsplanen for forsvarssektoren og Systemmeldingen.

2.2. Nye oppdrag og pågående arbeid relatert til forskningssikkerhet og ansvarlig internasjonalt samarbeid

Kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier ([KVAST](#)), et samarbeidsprosjekt mellom Forskningsrådet, FFI og NSM, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet, går nå over i en neste fase, etter at rapportene fra fase 1 ble [lansert](#) i starten av året. I neste fase av prosjektet skal det etableres et opplegg for oppdatering, utdypning og videre drift av kunnskapsgrunnlaget fra og med 2027.

Som oppfølging av regjeringens ambisjoner i Systemmeldingen har Forskningsrådet og HK-dir fått to felles oppdrag om forskningssikkerhet og ansvarlig internasjonalt samarbeid. Oppdragene skal 1) utvikle mer systematisk kunnskap om sensitive fagområder (etter modell fra KVAST-prosjektet, men for andre fagområder enn teknologi), om samarbeidsland av særlig bekymring, og om Norges internasjonale forskningssamarbeid. De skal videre 2) følge opp identifiserte behov knyttet til bedre og mer koordinert informasjon, råd og veiledning fra myndighetene til forsknings- og utdanningsinstitusjoner i spørsmål om forskningssikkerhet. Oppdragene har varighet 2026-27, med delleveranser underveis. Resultater fra oppdragene skal inngå i et samlet kunnskapsgrunnlag for arbeidet med forskningssikkerhet og ansvarlig internasjonalt samarbeid i norsk FoU-sektor.

Porteføljestyret har tidligere blitt orientert om Forskningsrådets arbeid med [forskningssikkerhet](#), herunder nye rutiner for å sikre institusjonell risikovurdering for FoU-prosjekter, samt kompetansebygging på området. Arbeidet med forskningssikkerhet har på den ene siden grenseflater mot regulerte områder som sikkerhetsloven og eksportkontroll, og er på den andre siden nært forbundet med temaer som forskningsetikk og -integritet og åpen forskning.

3. Hvilke endringer får vi med et «helhetlig forskningssystem»?

Rapporten om et «helhetlig forskningssystem» var et utviklingsarbeid som la grunnlaget for en ny satsing og nytt porteføljestyre for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap i Forskningsrådet. Dette utgjør et viktig tiltak i oppfølgingen av regjeringens ambisjoner for FoU i Langtidsplanen for forsvarssektoren og i stortingsmeldingen om forskningssystemet. Begrepet helhetlig forskningssystem favner imidlertid bredere enn satsingen på FoU på tvers av sivil/militær sektor. I meldingen om forskningssystemet (Systemmeldingen) beskrives regjeringens mål for et felles forskningssystem for åpen, skjermet og gradert FoU med følgende hovedpunkter: Effektiv anvendelse av forskningsinnsatsen på tvers av åpen, skjermet og gradert forskning; nødvendige mekanismer i forskningssystemet for å beskytte kunnskap og teknologi; tilrettelegge for at forskningsfronten anvendes i større grad på problemstillinger relevante for forsvar, sikkerhet, og beredskap og samlet motstandskraft i samfunnet; et forskningssystem som bidrar til nasjonal egenevne innenfor viktige teknologier og fagområder.

Endringene i den sikkerhetspolitiske situasjonen gjør at hensynet til nasjonal sikkerhet griper inn i forskningssystemet som helhet, og med dette følger en rekke systemiske problemstillinger, herunder:

- De geopolitiske utfordringene innebærer varige endringer for FoU-sektoren, som må styrke arbeidet med forskningssikkerhet.
- Det er behov for videre utviklingsarbeid og et utvidet kunnskapsgrunnlag blant annet knyttet til sensitive fagområder og utfordrende samarbeidsland, for å informere arbeidet med forskningssikkerhet.
- Forskningssikkerhet er dessuten relevant for arbeidet med *forskningsskultur*, det vil si helhetlige tilnærminger for å knytte policy og praksis og som favner de holdninger, praksiser og verdier som står sentrale i forskningen (inkludert

forskningsetikk og -integritet, åpen forskning, kjønn og mangfold, rekrutteringspolitikk, forskningskvalitet og internasjonalisering).

- Den nye situasjonen skaper et nytt behov for felles situasjonsforståelse. Dette forutsetter igjen gode systemer og rutiner for informasjonsdeling på tvers av etater og virksomheter, herunder informasjon som ikke kan offentliggjøres.
- Flere miljøer vil i tiden fremover rette forskningsinnsatsen mot områder som er viktige for nasjonal sikkerhet i takt med nye satsinger nasjonalt, men også det som trolig blir en betydelig satsing på sikkerhet og forsvar i EUs neste rammeprogram og konkurranseevnefond.
- Den nye sikkerhetssituasjonen vil fremover prege den internasjonale dimensjonen ved norsk forskning i større grad, både når det gjelder en tematisk dreining mot sikkerhet i eksterne finansieringskilder, og større fokus på sikkerhetshensyn i forbindelse med internasjonale forskersamarbeid.
- Arbeidet med rekruttering, særlig innenfor strategisk viktige teknologier, vil være tettere koblet til nasjonale sikkerhetshensyn og behovet for kandidater som kan sikkerhetsklareres.
- Arbeidet med åpenhet i forskningssystemet er utfordret av den nye situasjonen, hvor ambisjonen om åpenhet i større grad enn før må balanseres mot hensynet til nasjonal sikkerhet. Åpenhet og uavhengighet skal fortsatt være grunnleggende verdier i forskningssystemet. Dette krever økt kunnskap og kompetanse i FoU-miljøene, som daglig må gjøre krevende avveininger.

4. Diskusjonspunkter for videre arbeid med et helhetlig forskningssystem

Videre arbeid med et helhetlig forskningssystem krever at en rekke komponenter videreutvikles. Forskningsrådet har iverksatt tiltak og er i gang med en flere pågående oppdrag som relaterer seg til dette sakskomplekset. Med utgangspunkt i systemrapporten, og systemmeldingen, er det ønskelig å innlede en diskusjon i porteføljestyret om hvilke utfordringer forskningssystemet står overfor i denne prosessen, hvilke av komponentene i et helhetlig forskningssystem som er særlig viktige å utvikle fremover og hva som bør vektlegges i Forskningsrådets arbeid.

Administrasjonen ønsker også synspunkter på hvordan PS Forskningssystemet ønsker å jobbe videre med komponentene i et helhetlig forskningssystem som berører styrets ansvarsområde, herunder arbeidet med forskningssikkerhet på systemnivå, koblinger mellom sikkerhet, åpenhet og integritet, betydningen av satsinger på forsvarsevne og sikkerhet i internasjonal forskning/finansiering.

Oppdateringer: Administrasjonen ønsker å avklare om porteføljestyret ønsker jevnlig oppdateringer fra dette arbeidet, eventuelt tettere involvering med arbeidet.

Udekte behov: Ser porteføljestyret andre relevante problemstillinger som er underbelyst eller ikke dekket over, som Forskningsrådet bør ta hensyn til.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Administrasjonen tar porteføljestyrets synspunkter med i videre arbeid.

Sak PS-Forskningssystemet 9/26

Refleksjonsnotat#2

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Lillian M. Baltzrud	1. Utkast til skisse for Refleksjonsnotat #2
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for forskningssystemet slutter seg til arbeidsutvalget utkast til skisse for Refleksjonsnotat#2, med de endringene som kom fram i møtet. Arbeidsutvalget gis mandat til å jobbe videre med Refleksjonsnotat#2 i tråd med diskusjonen i møtet.

Kort bakgrunn I møte 5/26 den 26. november 2025 sluttet porteføljestyret seg til administrasjonene forslag til prosess for arbeidet med Refleksjonsnotat#2. (Sak PS FS 56/25). Arbeidsutvalget har hatt et møte, og der ble innretning og skisse til struktur for Refleksjonsnotat#2 diskutert.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Arbeidsutvalget legger nå fram utkast til tematisk innretning og struktur for Refleksjonsnotat#2, og ber porteføljestyret om å komme med innspill til arbeidsutvalgets videre arbeid..

Hovedpunkter Arbeidsutvalget har utarbeidet en skisse (vedlegg 1), og foreslår følgende tematisk innretning og struktur for refleksjonsnotatet:

Arbeidstittel:

«Forskningssystemets bidrag til innovasjon – og veien mot bedre bruk av forskning i samfunn og næringsliv»

Refleksjonsnotat #2 – Porteføljestyret for forskningssystemet

1. Innledning og verdier og grunnlag i forskningssystemet
2. Endringskrefter som utfordrer forskningssystemets evne til å skape innovasjon/Evt Det er alvor nå: Utfordringer for forskningssystemet
3. Dilemmaer og refleksjoner og ting vi må løse (arbeidstittel)
4. Hva må til - Veier videre for forskningssystemet
5. Avsluttende refleksjoner

Arbeidsutvalget ber porteføljestyret ta stilling til og diskutere følgende:

- Er dette en god struktur?
- Ivaretar skissen de momentene som er viktige og riktige å få med i refleksjonsnotatet?
- Om ikke, hva mangler?

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Arbeidsutvalget arbeider videre med refleksjonsnotatet og legger et utkast til ferdig refleksjonsnotat fram for porteføljestyret i møte 2/26 den 2 april.

«Forskningssystemets bidrag til innovasjon – og veien mot bedre bruk av forskning i samfunn og næringsliv»

Refleksjonsnotat #2 – Porteføljestyret for forskningssystemet

1. Innledning og verdier og grunnlag i forskningssystemet

- Forskning tas i bruk og er viktig for innovasjon og utvikling i næringsliv og forvaltning
- Men – vi burde få enda mer ut av forskninga
- Det er alvor nå, jf. del 2
 - – Geopolitikk, klima, teknologi og sikkerhet som drivere (veldig kort)
- Refleksjonsnotatet vil trekke fram noen dilemmaer/problemstillinger som må håndteres forskningssystemet for at vi skal lykkes med å få enda mer ut av forskninga... (disse kan så nevnes når vi har det klarere)
- Disclaimer: Refleksjonsnotatet gir ikke en oppskrift på hvordan næringslivsforskning skal øke, eller offentlig sektor bli flinkere til å bruke forskning, men tar for seg noen trekk på systemnivå og i skjæringsflater mellom ulike typer aktører.

2. Endringskrefter som utfordrer forskningssystemets evne til å skape innovasjon (Det er alvor nå: Utfordringer for forskningssystemet)

- **Konkurranssevne:** Norge og Europas konkurransevne – Draghi, Letta, Heitor, NHO-rapport.
- **Geopolitikk, og sikkerhet:** økt teknologi- og kunnskapsgeopolitikk, behovet for forskningssikkerhet og åpenhet samtidig («så åpent som mulig, så lukket som nødvendig»), Norge i et nytt globalt kunnskapslandskap. Internasjonalt samarbeid for å møte framtidens utfordringer, men på en ansvarlig måte
- **Teknologisk skifte og digital transformasjon:** KI, kvanteteknologi, bioteknologi, cybersikkerhet som kunnskapsintensive områder, gap mellom forskningsresultater og teknologiutvikling/skalering.
- **Konsentrasjon av kunnskap og teknologisk makt:** sentrale deler av den kunnskapsbaserte teknologiutviklingen i økende grad skjer i noen få, svært store teknologiselskaper.
- **Omstilling og bærekraft:** klima, energi, natur og demografi skaper akutte kunnskapsbehov, Næringslivet under press: grønn og digital omstilling krever ny kunnskap og innovasjon
- **Kunnskapens rolle i samfunnet:** tillitsutfordringer, desinformasjon. polarisering, informasjonskaos, forskningsbasert kunnskap som styringsgrunnlag.

Disse endringskreftene er kanskje ikke nye, men hastigheten er større enn før og utfordrer derfor systemet på en sterkere måte.

Evt. dele inn i to hovedkategorier – teknologisk (digital/grønn) omstilling og (geo)politikk: Den teknologiske omstillingen (digital+grønn) har pågått en stund – nå kommer politisk uro og geopolitiske spenninger for fullt. Dette er gjennomgripende endringer for samfunnet og herunder for både næringslivet og forskningsmiljøene. Mens svaret på digital og grønn omstilling for forskningsmiljøene i hovedsak har vært å forske mer på og for omstilling, griper den geopolitiske omstillingen i større grad inn i selve forskningssystemet – hvordan vi organiserer og gjennomfører forskning. Dette gir også nye rammer for samarbeidet mellom forskere og brukere.

3. Dilemmaer og refleksjoner og ting vi må løse (annen overskrift trengs)

- Småskala system og store komplekse spørsmål: Norsk næringsliv er prega av små og mellomstore bedrifter, Norge er et lite land der veldig mange bor i små kommuner, og mange forskningsmiljøer er små. Småskala gjør at det kan utvikles nære samarbeid mellom forskere og brukere av forskningen, men kan også gjøre det vanskelig å skalere for å møte de store utfordringene (jf.. konkurransekraft, bærekraft, teknologiskift mm). Dette må vi løse.
 - Samtidig ser nærings- og forskningssystemene nokså ulike ut: Næringslivet er mer distribuert - særlig i Norge med vår ressursbaserte spesialisering - mens forskningsmiljøene i større grad er konsentrert i noen større byer. Dette skaper en mismatch mellom hvor næringslivet og forskningsmiljøene er, som skaper utfordringer særlig for SMBer.
- Internasjonale samarbeid og geopolitisk uro: Behovet for internasjonalt samarbeid om kunnskap, og om å ta kunnskap i bruk har kanskje aldri vært større, men hvem skal vi samarbeide med om hva? Kina, USA? Og hvordan sikrer vi tilstrekkelig teknologisk suverenitet? (eller kunnskapssuverenitet?)
- Få bransjer har omfavnet globaliseringen mer enn forskningsmiljøene, og norske forskningsmiljøer har internasjonalisert kraftig både gjennom samarbeid, rekruttering, etc. Dette har gitt gode vilkår for kunnskapsutvikling, men hva skjer når rammene for internasjonalt samarbeid endres – hvor sårbare er forskningsmiljøene for endringer i disse rammene?
- Kultur og systemforskjeller mellom forskning og næringslivet/brukere (brukerne har ulike behov):
 - Forskningskultur møter annen kultur: Forskningskulturens verdier og språk møter effektivitet og andre språk. Tillit til forskning. Kulturforskjeller. Behov for tilpasninger og oversettelser begge veier osv. Tenke kort og langt samtidig: Brukere av forskning har ofte konkrete problemstillinger de ønsker svar på - men trenger også den langsiktige kunnskapsoppbygginga. Mye viktig omstilling er små inkrementelle endringer og ikke banebrytende innovasjoner. Akkurat som teknologiselskaper trenger kunnskap om språk og kultur, trenger forlag innsikt i teknologi og økonomi. Det er vanskelig å finne riktig balanse (den finnes sikkert ikke), men vi må allikevel balansere og ha flere tanker i hodet samtidig – det kan bli krevende når ressursene er begrensa.
 - Samspill og sektorsiloer: Vi vet at det er lurt med samarbeid, vi er sikre på at det er lurt med mobilitet mellom sektorer (både ml forskningsutførende sektører og ml forskning og næringsliv, forvaltning, offentlig sektor osv.). Dette bidrar til forskning i bruk. Samtidig er dette vanskelig å få til i praksis (merittering, kulturforskjeller mm)
 - + Felles arenaer

4. Hva må til - Veier videre for forskningssystemet

- **Styrke samspill og integrasjon mellom forskning og brukere:** ny praksis for samhandling i forskningsprosesser, mer tverrsektorielle arenaer og møteplasser, styrke kunnskapsoverføring, dataflyt og tilgang

- **Endre insentiver og styring i forskningssystemet:** Vurdere meritteringssystem som belønner samarbeid, mobilitet og anvendelse (ref. CoARA), bedre og enklere virkemidler, styrking av instituttsektorens rolle som «brobygger»
- **Tettere kobling mellom politikk, forskning og næringsutvikling:** Samfunnsoppdrag som nytt systemverktøy – men med tydeligere mandat, styring og koordinering, strategiske satsinger innen energi, KI, helse, forsvarsteknologi, behov for helhetlig FoU- og innovasjonspolitik på tvers av departementer
- **Gjøre Norge mer attraktivt som forsknings- og innovasjonsnasjon:** talenttiltrekning og internasjonalt samarbeid, infrastruktur og datatilgang som konkurransefortrinn, større satsinger, mer langsiktighet og strategisk risikoavlastning

5. Avsluttende refleksjoner

- Forskningssystemet må møte en verden i endring med mer fleksibilitet, koblinger og relevans
- Innovasjon springer ut av kunnskap + kultur + struktur + insentiver
- Norge trenger både *bredde* og *spiss* for å lykkes – og et forskningssystem som er rigget for omstilling

Sak PS-Forskningssystemet 10/26

Årsrapport for 2025

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Lillian M. Baltzrud	1. Utkast til årsrapport for 2025
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for forskningssystemet vedtar årsrapport for 2025 med de endringene som kom fram i møtet. Porteføljestyreleder gis fullmakt til å godkjenne en endelig versjon som sendes til behandling i Forskningsrådets styre.

Kort bakgrunn Alle porteføljestyrene leverer årsrapport til Forskningsrådets styre, som viser hva porteføljestyret har oppnådd i løpet av året som har gått. Rapportene behandles samlet av Forskningsrådets styre.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Årsrapportene fra porteføljestyret legges fram for Forskningsrådets styre 13. mars. Porteføljestyret må derfor behandle og vedta rapporten på dette møtet.

Hovedpunkter Rapporten følger mal for rapportering fra porteføljestyrene til Forskningsrådets styre. Den skal være kortfattet og omfatte hovedpunktene i hva porteføljestyret har oppnådd det foregående året. Rapporten er et internt dokument, og skal bidra til at styret holder seg informert om aktiviteten i de ulike porteføljestyrene. Rapporten skal ikke legges ut på porteføljestyrets nettsider.

Porteføljestyret bes om å diskutere det vedlagte utkastet til rapport, og komme med innspill til teksten.

Forberedelse / prosess Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang Porteføljestyreadministrasjonen bearbeider utkast til rapport i tråd med innspill og kommentarer som er gitt i møtet, og sender en bearbeidet versjon til porteføljestyreleder for endelig godkjenning. Når godkjenningen er gitt sendes rapporten til behandling i Forskningsrådets styre 13. mars.

Rapportering for 2025 fra porteføljestyret for Forskningssystemet til Forskningsrådets styre

<Dette er en intern rapportering fra porteføljestyret til Styret. Rapporteringen skal være kortfattet (inntil 2 sider) og vise hva porteføljestyret har oppnådd i løpet av året som har gått. Dere skal rapportere på porteføljeplanen og investeringsplanen, inkludert føringer fra departementene. Rapporten skal omfatte hovedessensen av hva som er oppnådd. Bruk gjerne kulepunkter. Rapporteringen fra porteføljestyrene legges frem samlet for Styret i mars.>

Vurdering av porteføljens måloppnåelse

<En kort vurdering av status for porteføljen og porteføljens måloppnåelse (inntil 0,5 sider) basert på den siste porteføljeanalysen. Vurderingen skal inkludere en kort redegjørelse for hvilke mål, prioriteringer og tiltak som har vært prioritert det siste året (jmf. investeringsplanen m.m.) samt belyse muligheter og utfordringer fremover.>

Porteføljen for forskningssystemet har i 2025 videreført arbeidet for å styrke kvalitet, kapasitet og samhandling i norsk forskning. Porteføljens innsats har vært forankret i målene og prioriteringene i porteføljeplanen. Porteføljestyret har hatt et tydelig systemperspektiv og arbeidet både rådgivende og strategisk for å bidra til et velfungerende forskningssystem nasjonalt og internasjonalt. I 2024 var porteføljestyrets arbeid preget av at styret jobbet med å sette seg inn i porteføljen og ansvarsområde. I 2025 har porteføljestyret fortsatt med å utforske handlingsrom, samtidig som ansvarsområder og utviklingspotensial har framstått tydeligere for styret enn det gjorde i 2024.

Arbeidet med internasjonalisering har vært et sentralt område i 2025, og porteføljen har oppnådd god måloppnåelse gjennom investeringer som bidrar til økt deltakelse i europeiske og globale forskningsarenaer. Tildelinger innen Internasjonale partnerskap, Utenlandsopphold (mobilitet) og PES-ordningene, samt midler til Rekruttering av talentfulle forskere til Norge, har bidratt til å styrke internasjonalt forskningssamarbeid og norske aktørers posisjon i Horisont Europa. Den internasjonale stimuleringspotten har også gitt effekt, både som et fleksibelt virkemiddel for å støtte fellesutlysninger og som et raskt svar på nye forskningspolitiske behov, slik som midlene til samarbeid med ukrainske forskningsmiljøer. Disse tiltakene legger et solid grunnlag for fortsatt høy internasjonal aktivitet i norsk forskning.

Porteføljestyret har også levert godt på målene om utvikling av forskningssystemets strukturer og kultur. Oppdateringen av Nasjonalt veikart for forskningsinfrastruktur og beslutningen om ny infrastrukturutlysning styrker langsiktigheten og kvaliteten i infrastrukturen som norsk forskning er avhengig av. Samtidig er arbeidet med forskningskultur, etikk, mangfold og kjønnsbalanse både styrket og konkretisert gjennom ny plan for kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold og gjennom porteføljestyrets refleksjonsnotat *Forskningskultur i møte med globale endringer*. Disse tiltakene har bidratt til økt bevissthet og bedre praksis innen forskningsetiske spørsmål, forskningssikkerhet og inkluderende fagmiljøer.

Porteføljeanalysen viser at det fortsatt er behov for videre innsats for å sikre bærekraftig utvikling i instituttsektoren, økt samspill mellom forskning, næringsliv og offentlig sektor og bedre tilpasning til endrede internasjonale rammebetingelser, særlig i lys av nytt rammeprogram i EU og etableringen av konkurranseevnefond. Porteføljestyret vil f.eks. i 2026 se på innretningen på virkemidlene hver for seg og sammen, med ønske om å videreutvikle virkemidlene på en mer hensiktsmessig måte. Porteføljestyret vurderer likevel at porteføljen i 2025 har levert solide resultater, tatt viktige steg i riktig

retning og bidratt aktivt til et mer velfungerende, internasjonalt koblet og strategisk styrket forskningssystem.

Porteføljestyrets aktiviteter i 2025

Oppsummerende vurdering

<Kort vurdering av gjennomføringen av aktiviteter (god eller ev. merknader)>

De planlagte utlysningene er gjennomført som planlagt. I løpet av året fikk porteføljestyret også ansvar for en ny satsing på 300 millioner kroner til *Rekruttering av talentfulle forskere til Norge*, som kom med tydelige føringer og krav om rask implementering fra departementet og Forskningsrådets styre. Porteføljestyret har i tillegg forvaltet *Internasjonal stimuleringspott*, som i 2025 var på 110 millioner kroner, som skal forsterke porteføljenes internasjonale satsinger, dekke behov som ikke naturlig faller innenfor porteføljene og muliggjøre rask støtte til forskningspolitiske initiativer. Det har til tider vært utfordrende å få fram konkrete forslag til investeringer flere ganger i året med korte beslutningsfrister, men potten har vist seg nyttig ved akutte behov – som støtten til samarbeid med ukrainske forskningsmiljøer.

Porteføljestyret har i 2025 behandlet flere tunge strategiske saker, blant annet nytt nasjonalt veikart for forskningsinfrastruktur og ny plan for kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold. Disse sakene er behandlet i flere omganger gjennom trinnvise prosesser. I tillegg har styret utviklet et eget rådgivingsdokument i form av et refleksjonsnotat, også dette gjennom en trinnvis arbeidsform med et nedsatt arbeidsutvalg som har presentert utkast underveis. Porteføljestyret er godt fornøyd med denne måten å arbeide på.

Utlysninger og tildelinger

<Fyll ut tabellen med gjennomførte utlysninger og tildelinger (utlysningstittel, tildelingsdato, tildelt beløp og antall tildelte prosjekter) for å vise hvordan mål og føringer er fulgt opp gjennom tildelinger i 2025.>

Utllysningstittel	Tildelingsdato	Tildelt beløp	Antall tildelte prosjekter
Stipendiatstillinger i instituttsektoren	06.10.2025	180 000 000	34
Rekruttering av talentfulle forskere til Norge	Løpende	40 000 000	6
PES Horisont Europa – Støtte til prosjektetablering og posisjonering	Løpende fra 2024	270 000	4
PES Horisont Europa	Løpende	226 000 000	204
PES Horisont Europa Strategisk posisjonering	11.03.2025	13 500 000	9
Internasjonale partnerskap for	17.09.2025	100 000 000 (hvorav 40 000 000 fra internasjonal stimuleringspott og	20

fremragende utdanning, forskning og innovasjon		20 000 000 fra annet porteføljestyre)	
EURATOM 2025	Løpende	20 000 000	6
AURORA - forskerutveksling for nytt samarbeid mellom Norge og Frankrike	08.12.2025	800 000	10
Forskerprosjekt – ROMFORSK-satsingen	17.09.2025	35 000 000	3
Støtte til medlemskap i European Open Science Cloud Association	Løpende	700 000	6
Arrangementsstøtte	Løpende fra 2026	82 000	
Nasjonale forskerskoler for arbeidslivsrelevans	05.02.2025	80 000 000	5
Utenlandsopphold for doktorgrads- og postdoktorstipendiater	Løpende	17 500 000	67
Internasjonal stimuleringspott*	Løpende	110 000 000	Se under
Tildeling til Vitensentrene	05.02.2025	140 000	13
Årlig tilskudd til SIGMA2		50 000 000	1
Kjønnsbalanse, mangfold og inkludering i norsk forskning	11.02.2026	23 000 000	23

*Internasjonalt stimuleringspott ble i 2025 fildelt til følgende utlysninger: NordForsk – Arktis (10 millioner), NordForsk – KI-utlysning (25 millioner), Utlysning i samarbeid med Sør-Korea (12 millioner), Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning, forskning og innovasjon – Afrika (40 millioner), PES Horisont Europa – Støtte til prosjektetablering og posisjonering – Afrika (2 millioner), Utlysning i samarbeid med Ukraina (19 millioner) og PES Ukraina (2 millioner).

Andre aktiviteter

<Legg inn andre aktiviteter (for eksempel rådgiving) som kulepunkter.>

- Vedtatt oppdatert [Norsk veikart for forskningsinfrastruktur](#)
- Vedtatt ny [Plan for kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold](#)
- Vedtatt og publisert [Refleksjonsnotat#1 Forskningskultur i møte med globale endringer](#)

Oppfølging av Forskningsrådets strategi

<Hvordan er [strategiens prioriteringer](#) og [tverrgående tiltak](#) fulgt opp?>

- Strategiens prioriteringer er fulgt opp gjennom målrettede investeringer i forskningsinfrastruktur, internasjonalt samarbeid, mobilitet og forskningskultur.
- Tverrgående tiltak som kjønnsbalanse, mangfold og forskningskultur er styrket gjennom vedtak av ny plan og publisering av eget refleksjonsnotat om forskningskultur.
- Internasjonal deltakelse er videreutviklet gjennom tildelinger i PES-ordningene, internasjonale partnerskap og håndteringen av Internasjonal stimuleringspott, inkludert raske tiltak knyttet til Ukraina.
- Porteføljestyret har jobbet systematisk og trinnvis med større strategiske prosesser, som oppdatert veikart for forskningsinfrastruktur og ny plan for kjønnsbalanse, kjønnsperspektiver og mangfold.

<Hvordan vurderer porteføljestyret samspillet mellom nasjonale, europeiske og internasjonale arenaer for forskningsfinansiering innenfor styrets ansvarsområde?>

- Nasjonale virkemidler legger grunnlaget for kvalitet og kapasitet, som igjen gjør norske miljøer konkurransedyktige i Horisont Europa og andre internasjonale arenaer.
- Porteføljestyret bidrar aktivt til koblingen mellom nasjonale prioriteringer og internasjonale muligheter gjennom mobilitet, partnerskap og fellesutlysninger.
- Samspillet vurderes som konstruktivt, men krevende — særlig med endringer som nytt EU-rammeprogram og et mulig konkurranseevnefond.
- Det er behov for fortsatt koordinering og fleksible nasjonale virkemidler som støtter opp under norske aktørers internasjonale ambisjoner.

Forventede resultater og virkninger på sikt

<Hvilke resultater og virkninger forventer porteføljestyret at tildelinger og øvrige tiltak i 2025 vil føre til?>

- Styrket kapasitet og kompetanse i forskningssystemet: Tildelinger til rekrutteringsstillinger og nasjonale forskerskoler forventes å bidra til å bygge robuste miljøer og sikre langsiktig kompetanse.
- Økt internasjonal deltakelse og samhandling: PES-ordninger, internasjonale partnerskap og stimuleringspotten vil styrke norsk deltakelse i Horisont Europa og internasjonale fellesutlysninger.
- Bedre forskningskultur og økt fokus på mangfold, etikk og ledelse: Arbeidet med ny plan for kjønnsbalanse og refleksjonsnotatet om forskningskultur vil bidra til mer inkluderende og etisk forsvarlige fagmiljøer og til refleksjon i sektoren om forskningskultur i møte med økt krav til forskningssikkerhet, behov for forskning med flerbrukspotensial (dual use) og fallende tillit til forskning.
- Langsiktige gevinster fra investeringer i forskningsinfrastruktur: Oppdatert veikart og nye infrastrukturutlysninger sikrer tilgang til avansert forskningsinfrastruktur og styrker norsk konkurranseevne.
- Bedre tilpasning til endrede europeiske rammebetingelser: Tiltakene vil støtte norske aktører i overgangen til nytt EU rammeprogram og styrke nasjonalt-internasjonalt samspill

Sak PS-Forskningsssystemet 13/26

Nytt rammeprogram, konkurranse- evnefond og forskningssystemet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Rune Vistad	Tom-Espen Møller	1. Forskningsrådets styres anbefaling om norsk assosiering til HEU og ECF
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak	Porteføljestyret tar orienteringen til etterretning. Administrasjonen tar med innspillene fra porteføljestyrets diskusjon i det videre arbeidet med forberedelsen av norsk deltagelse i Horisont Europa og Konkurranseevnefondet.
---------------------------	--

Kort bakgrunn	16. juli 2025 la Europakommisjonen frem forslag til nytt langtidsbudsjett for EU for perioden 2028-2034. Nærmere 25 prosent av totalbudsjettet settes av til et nytt europeisk konkurranseevnefond (ECF). Som en del av forslaget til konkurranseevnefond inngår et nytt rammeprogram for forskning- og innovasjon, fortsatt under navnet <i>Horisont Europa</i> (HEU), med eget budsjett og tilhørende juridiske dokumenter. HEU 2028-2034 skal bygge på det som de forutgående rammeprogrammene har oppnådd, oppskalere for å ta resultater i bruk, forenkle der det er mulig og rette investeringer mot områder og sektorer hvor Europa trenger det mest. Derfor foreslår Kommisjonen å innplassere det nye rammeprogrammet i et bredere og større ECF. Grunnlaget for prioriteringene i ECF og HEU ligger særlig i anbefalinger og konklusjoner i de fire rapportene fra Draghi, Letta, Heitor og Niinistö, med en rekke problemstillinger som også gjelder for Norge. ECF og HEU tar sikte på å møte utfordringene som er beskrevet, og vil være godt egnet til å løse samfunnsutfordringer også Norge står overfor. Kommisjonens forslag behandles nå i EUs institusjoner, og det er ventet at forhandlinger mellom Rådet, Europaparlamentet og Kommisjonen vil starte våren
----------------------	---

2026. Langtidsbudsjettet kan bli betydelig endret, både i størrelse, innretning og innhold, før det ventes å bli endelig vedtatt i løpet av 2027.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Porteføljestyret for forskningssystemet orienteres om Europakommisjonens forslag til nytt europeisk konkurranseevnefond og rammeprogram for forskning og innovasjon for perioden 2028–2034, fordi saken har stor betydning for den fortsatte utviklingen av norsk Fol-innsats og -innretning innenfor porteføljestyrets mandat.

Saken tar for seg:

- Hovedpunktene i Kommisjonens forslag
- Anbefaling fra Forskningsrådets styre for assosiering og den videre nasjonale prosessen
- Spørsmål til diskusjon med utgangspunkt i hva forslaget potensielt kan innebære for porteføljen for forskningssystemets ansvarsområder og virkemiddelbruk

Hovedpunkter

EUs nåværende rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont Europa, løper til utgangen av 2027, og skal etter planen etterfølges av et nytt syvårig rammeprogram med oppstart i januar 2028.

Forskningsrådets styre leverte 6. mai [svar til Kommisjonens høring om det neste langtidsbudsjett \(MFF\)](#). Styret understreket at EUs rammeprogrammer for forskning og innovasjon er svært viktig for internasjonalt forskningssamarbeid og verdiskaping. Horisont Europa bør fornyes, men forbli et frittstående forsknings- og innovasjonsprogram.

Programstrukturen for det nye HEU er ganske lik det nåværende programmet (se visuell presentasjon under). Det viktigste nye grepet er at neste HEU skal kobles tett til ECF for å sikre sømløs finansiering fra forskning til oppskalering, markedsmodning og iverksetting. Koblingene er særlig tette mellom ECF og søyle 2 og 3 i HEU.

Foreslått budsjett for ECF er 451 mrd. euro (409 mrd. euro uten EUs innovasjonsfond). Det inkluderer 175 mrd. euro til Horisont Europa. I faste 2025-priser er forslaget til budsjett for Horisont Europa 155 mrd. euro, som innebærer en realvekst på ca. 63 prosent sammenlignet med det nåværende programmet.

ECF og HEU har større forventninger til finansielt og strukturelt samspill (whole of government approach). Det innebærer at vi bør forberede oss på at det innføres en langt mer sammensatt måte å finansiere Fol på enn hittil. Det foreslås en rekke måter (toolbox) å gjøre dette på, og Kommisjonen fremhever særlig ambisjonen om å legge opp til at ECF tiltrekker seg kapital utenfra, både fra private, offentlige og institusjonelle kilder. I tillegg kommer økte forventninger til medfinansiering fra EUs medlems-land og assosierte land. Faglig er det tydelig at digitalt lederskap blir løftet frem, dual use blir innført og forsvarsforskningen og -industrien får en betydelig større rolle. Omstruktureringene og omgrupperingene innenfor det vi kjenner som søyle 2 (Global Challenges and European Competitiveness) er relativt omfattende.

Struktur og budsjett for Horisont Europa 2028-34

Figuren viser hovedstruktur og foreslått budsjett til de ulike hoveddelene av det nye Horisont Europa-programmet:

What is the Commission proposing?

With a proposed **€175 billion** budget, the new programme will be based on four pillars.

Pillar I	Pillar II	Pillar III	Pillar IV
EXCELLENT SCIENCE	COMPETITIVENESS AND SOCIETY	INNOVATION	EUROPEAN RESEARCH AREA
€44.079 BILLION	€75.876 BILLION	€38.785 BILLION	€16.262 BILLION
EUROPEAN RESEARCH COUNCIL	COMPETITIVENESS ¹ : 1. Clean Transition and Industrial Decarbonisation 2. Health, Biotech, Agriculture and Bioeconomy 3. Digital leadership 4. Resilience and Security, Defence Industry and Space	EUROPEAN INNOVATION COUNCIL	ERA POLICIES
MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ACTIONS		INNOVATION ECOSYSTEMS AND THE KNOWLEDGE TRIANGLE	RESEARCH AND TECHNOLOGY INFRASTRUCTURES
SCIENCE FOR EU POLICIES	SOCIETY: 1. Global societal challenges 2. EU Missions 3. New European Bauhaus Facility		WIDENING PARTICIPATION AND SPREADING EXCELLENCE

¹ Consistent with activities under the European Competitiveness Fund

1. Fremragende forskning (44 mrd. euro)

Dekker som tidligere Det europeiske forskningsrådet (ERC) og Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA), og har også fått med EUs felles forskningssentre (JRC). Budsjettet er doblet og ERC får 31,5 mrd. euro.

2. Konkurranseevne og samfunn (76 mrd. euro)

Følgende fire tematiske områder under «Konkurranseevne» samsvarer med inndelingen (policyvinduer) i ECF:

1. Ren omstilling og industriell dekarbonisering (25 mrd. euro)
2. Helse, bioteknologi, landbruk og bioøkonomi (20 mrd. euro)
3. Digitalt lederskap (17 mrd. euro)
4. Motstandsdyktighet, sikkerhet, forsvars- og romindustri (6,4 mrd. euro)

«Samfunn» har et foreslått budsjett på 7,6 mrd. euro og inneholder tre hovedelementer:

1. Globale samfunnsendringer,
2. Samfunnsoppdrag (missions)
3. Nytt Europeisk Bauhaus

Budsjettet for søyle to vokser med omtrent 50 prosent sammenlignet med dagens HEU. Prosjekter skal ha en god balanse mellom grunnleggende og anvendt forskning.

3. Innovasjon (39 mrd. euro)

Dekker som tidligere Det europeiske innovasjonsrådet (EIC) og økosystemer for innovasjon. EIC skal i større grad forvaltes etter modell fra amerikanske programmer (ARPA, DARPA) – bl.a. mer aktiv porteføljeforvaltning i regi av programledere. Den mer utfordringsdrevne delen skal skje i tett samarbeid med ECF og inkludere støtte til teknologier med forsvarsanvendelser. All finansiering av oppskalering fra 2028 skal skje fra ECF. Budsjettet er foreslått tredoblet.

4. Det europeiske forskningsområdet (16 mrd. euro)

Dekker Det europeiske forskningsområdet, forsknings- og teknologi-infrastrukturer og «widening» (støtte til europeiske land og regioner med lavere Fol-nivåer). Det er nytt at infrastruktur er plassert her og at teknologiinfrastruktur også er omfattet. Det er også nytt at programmet kan bidra til investering i ny infrastruktur (med inntil 20 prosent).

Konkurranseevnefondet (ECF)

ECF skal bidra til å bygge konkurransekraft i strategisk viktige sektorer. Det nye konkurranseevnefondet skal erstatte 14 eksisterende programmer under en felles inngang og sett med regler for søkerne. De 14 programmene som inngår i ECF er Horisont Europa (HEU), Innovasjonsfondet (IF), Digitalt Europa-programmet (DEP), «Connecting Europe Facility – Digital (CEF), Det europeiske forsvarsfondet (EDF), Lov om støtte til ammunisjonsproduksjon (ASAP), Den europeiske forsvarsindustrien styrkes gjennom felles anskaffelseslov (EDIRPA), Det europeiske forsvarsindustriprogrammet (EDIP), EU4Health, Det europeiske romprogrammet, IRIS - satellittbasert kommunikasjonssystem, InvestEU, SMB-pilaren av indre markedsprogrammet og LIFE.

I tabellen under vises den foreslåtte budsjettfordelingen mellom HEU og ECF i de fire tematiske politikkvinduerne:

Politikkvindu	Beskrivelse	Budsjett HEU	Budsjett ECF
Ren omstilling og industriell av-karbonisering	Investeringer i teknologi og løsninger som støtter overgangen til en klimanøytral økonomi	25,3 mrd. euro	26,2 mrd. euro (+ 41,2 mrd. euro fra Innovasjonsfondet)
Helse, bioteknologi, landbruk og bio-økonomi	Fremme innovasjon innenfor helse, bærekraftig matproduksjon og biologiske ressurser	19,6 mrd. euro	20,4 mrd. euro
Digitalt lederskap	Støtte til digital infrastruktur, kunstig intelligens, cyber-	16,8 mrd. euro	51,5 mrd. euro

	sikkerhet og andre digitale innovasjoner		
Motstandsdyktighet, sikkerhet, forsvars-industri og rom	Styrke Europas kapasitet innen forsvarsteknologi, sikkerhet og romfart	6,4 mrd. euro	125,2 mrd. euro

Muligheter for assosiering

I Kommisjonens forslag legges det opp til muligheter for tredjeland til å assosieres til hele eller deler av Horisont Europa og ECF. Norge har gjennom EØS-avtalen rett til å assosieres til Horisont Europa og hele eller deler av det resterende ECF.

Forskningsrådets styre anbefaler full assosiering

Forskningsrådets styre vedtok 23. oktober å anbefale full norsk assosiering til Horisont Europa og ECF (se vedlegg).

Styret la vekt på at norsk assosiering til både Horisont Europa 2028-34 og hele ECF er avgjørende for å sikre Norges posisjon som en relevant aktør i europeisk og global forskning, innovasjon og industriutvikling. Styret la vekt på at med god nasjonal koordinering og en godt dimensjonert nasjonal rigg vil verdien av deltakelsen langt overstige ressursinnsatsen. Forskningsrådet anbefaler derfor at Norge tar en helhetlig og strategisk tilnærming til assosiering og starter forberedelsene allerede nå.

Nasjonal prosess

Departementene startet høsten 2025 arbeidet med å analysere Kommisjonens forslag til nytt Horisont Europa og ECF. Kunnskapsdepartementet (KD) koordinerer arbeidet med Horisont Europa, mens Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) koordinerer arbeidet med ECF.

I november 2025 inviterte KD og NFD til et nasjonalt innspillsmøte, der berørte aktører fra forskningssektoren, næringsliv og off. sektor var invitert. På dette møtet var det bred enighet blant deltagerne om at Norge bør assosieres både til Horisont Europa og hele ECF.

Våren 2025 tildelte KD Samfunnsøkonomisk analyse et oppdrag om å evaluere norsk deltagelse i siste del av Horisont 2020 og første del av det nåværende Horisont Europa-programmet. Evalueringsoppdraget innbefatter også en kost-nytte-analyse av norsk assosiering til FP10 (nytt Horisont Europa-program). Resultatet av evalueringen vil foreligge sommeren 2026.

I desember mottok Forskningsrådet og Innovasjon Norge en bestilling fra NFD, der de bes om vurderinger og råd om hvilke EU-programmer og -ordninger Norge bør delta i med særlig vekt på næringslivets behov. NFD ber også om vurderinger og råd om hvordan Norge bør innrette nasjonale virkemidler for å sikre best mulig synergier mellom nasjonale virkemidler og de næringsrettede virkemidlene i EU, slik at det det gir best mulig effekt av norsk deltagelse og samlet virkemiddelbruk. De ber også om søkelys på eventuelle barrierer i det norske systemet, regelverket og samfinansiering, herunder råd om hvordan nasjonal støtteinfrastruktur (PES/POS og Retur-EU, ev. andre

relevante ordninger) bør innrettes ut fra ovennevnte. Forskningsrådet og Innovasjon Norge vil svare på bestillingen i løpet av sommeren 2026.

Det er sannsynlig at Regjeringen i løpet av første halvår 2027 vil sende en intensjonserklæring til Kommisjonen om Norges planer om assosiering til Horisont Europa og hele eller deler av ECF. Høsten 2027 forventer vi at Regjeringen vil fremme Stortingsproposisjoner om assosiering til Horisont Europa og hele eller deler av ECF, og at det vil bli satt av midler i statsbudsjettet for 2028 for norsk deltagelse i programmene. Formell assosiering vil trolig tre i kraft i løpet av første halvår 2028, etter at EU har fattet sine endelige budsjettvedtak.

Spørsmål til diskusjon: Hva betyr ECF og nytt Horisont Europa for Norge, for norsk forsknings- og innovasjonspolitik og for porteføljen for forskningssystemets ansvarsområder og virkemiddelbruk?

- Hvilken betydning kan forslaget til ECF og HEU få for norsk forskning og innovasjonspolitik og forholdet mellom forskningspolitik og andre politikkområder?
- Hvilke utfordringer og muligheter gir EUs retningsvalg i F&I-politikken når veksten primært kommer på områder med størst betydning for konkurranseevne og sikkerhet?
- Hvordan matcher Norge et offensivt F&I-budsjett i EU med nasjonale midler?:
- Hvordan veker vi fellesinteresser med Europa vs. egne nasjonale interesser?
- Hvordan bør Forskningsrådet innrette seg for best mulig deltagelse, utnyttelse av resultatene fra deltagelsen og samspill med nasjonale satsinger?

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Administrasjonen tar med innspillene fra porteføljestyrets diskusjon i det videre arbeidet med forberedelsen av norsk deltagelse i Horisont Europa og Konkurranseevnefondet.

Forskningsrådet anbefaler full norsk assosiering til Horisont Europa og Det europeiske konkurranseevnefondet

I juli 2025 la Europakommisjonen frem forslag til nytt flerårig budsjett for EU for perioden 2028-2034. Nærmere 25 prosent av totalbudsjettet settes av til et nytt europeisk konkurranseevnefond (ECF). Konkurranseevnefondet vil ta opp i seg mange av dagens enkeltprogrammer, inkludert et nytt Horisont Europa-program med øremerket budsjett.

Konkurranseevnefondet: Et bredt og strategisk initiativ

Formålet med Konkurranseevnefondet er å bygge konkurransekraft i strategisk viktige sektorer og sammen med Horisont Europa gi sømløs støtte fra grunnleggende forskning til utrulling og opptak i markedene.

Konkurranseevnefondet og Horisont Europa skal ha like prioriteringer:

1. Ren omstilling og industriell avkarbonisering
2. Helse, bioteknologi, landbruk og bioøkonomi
3. Digitalt lederskap
4. Motstandsdyktighet, sikkerhet, forsvarsindustri og rom

Norge står overfor de samme utfordringene som EU knyttet til konkurranseevne og har dermed tilsvarende nasjonale prioriteringer.

Full assosiering til Konkurranseevnefondet er en forutsetning for å få best nytte av deltakelsen

Norge har vært assosiert til rammeprogrammene for forskning og utvikling/innovasjon siden EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. Det har gitt oss høy faglig og økonomisk avkastning. Å fortsette programsamarbeidet i Horisont Europa er av avgjørende betydning for å opprettholde og styrke Norge som kunnskapsnasjon. Det **nye** nå er at Horisont Europa gjøres til en del av noe større, som er like relevant for Norge som for Europa.

Norge er gjennom EØS-avtalen en del av EUs indre marked og er allerede med i de fleste eksisterende EU-programmer og -initiativer som vil bli videreført i Konkurranseevnefondet. Det er viktig at Norge som EØS-land får full tilgang til alle deler av Horisont Europa og Konkurranseevnefondet. Med den tette koblingen som EU nå legger opp til mellom Horisont Europa og Konkurranseevnefondet, vil full assosiering gi næringslivet muligheter til å delta i europeiske verdikjeder og teknologi- og industriutvikling som vil springe ut av Konkurranseevnefondet.

Satsingen på globale utfordringer som klima, energi, helse og digitalisering blir videreført. For Norge betyr dette tilgang til kritiske prosjekter for grønn omstilling, energiomstilling og

bærekraft. Horisont Europa skal være et selvstendig program, men tett integrert med Konkurranssevnefondet. Det betyr at land som kun assosieres til Horisont Europa, men ikke til den øvrige delen av Konkurranssevnefondet, risikerer å miste tilgang til samspill mellom forskning, innovasjon og industriell oppskalering.

Konkurranssevnefondet skal styrke Europas strategiske autonomi og teknologiutvikling. For Norge gir det mulighet til å delta i storskala industriprosjekter og verdikjeder, spesielt innen kritiske teknologier som KI, kvante, energi, forsvar og romfart.

Horisont Europa og Konkurranssevnefondet legger også stor vekt på talentmobilitet, forskerkarrierer og innovasjonsøkosystemer. Det gir norske forskere og bedrifter tilgang til EUs beste miljøer og finansiering for banebrytende innovasjon. Deltakelse styrker norsk næringslivs evne til å konkurrere globalt, og gir små og mellomstore bedrifter tilgang til kapital og markeder som ikke finnes nasjonalt.

Full assosiering til Horisont Europa og Konkurranssevnefondet er altså ikke bare et forskningspolitisk spørsmål, men et strategisk valg for norsk økonomi, sikkerhet og samfunnsutvikling. Det handler om å være en del av Europas kunnskaps- og innovasjonsøkosystem – ikke en tilskuer.

En plattform for globalt samarbeid

Norge har en selvskreven plass i EUs innsats for å styrke europeisk konkurranseevne, som også er norsk konkurranseevne, gjennom EØS-avtalen og deltakelsen i Det indre marked. Samtidig er internasjonalt samarbeid med likesinnede land også utenfor Europa viktig, ikke minst i dagens geopolitiske situasjon. Horisont Europas åpning for internasjonal deltakelse gjennom assosiering og prosjektdeltakelse sikrer bidrag fra verdensledende forskningsmiljøer og næringsliv i utviklingen av kritiske teknologier for Europa og er en forutsetning for å løse globale samfunnsutfordringer.

Suksessfaktorer for høyest mulig norsk nytte av deltakelsen

Assosiering til Horisont Europa og Konkurranssevnefondet vil innebære en betydelig investering. For at Norge skal få høyest mulig avkastning på investeringen, må vi rigge oss godt nasjonalt. I og med at Konkurranssevnefondet favner bredt, er det viktig at berørte departementer og virkemiddelaktører starter arbeidet med forberedelse til norsk deltakelse tidlig. Norge har blant Europas beste oppfølgingsapparat for Horisont Europa, og det vil være naturlig at vi bygger videre på erfaringene herfra i et nytt Konkurranssevnefond. Viktige suksessfaktorer for godt norsk utbytte av deltakelse i Horisont Europa og Konkurranssevnefondet vil være at:

- tilstrekkelige midler avsettes for deltakelse i samfinansierte aktiviteter under både Horisont Europa og Konkurranssevnefondet,
- økonomiske ordninger som PES og Retur-EU må styrkes og tilpasses Konkurranssevnefondets struktur,

- et nasjonalt rådgivningsapparat må dimensjoneres for bred og effektiv norsk deltakelse.

Erfaring viser at Norge lykkes best i EU-programmer, der vi har sterke nasjonale fagmiljøer og satsinger som speiler europeiske prioriteringer. Et tett samvirke mellom nasjonale strategier og Horisont Europa/Konkurranseevnefondet vil være en viktig suksessfaktor. Det krever:

- strategisk planlegging og prioritering på tvers av departementer, virkemiddelaktører og sektorer,
- aktiv involvering av forskningsinstitusjoner, næringsliv og offentlig sektor, og
- langsiktig kapasitetsbygging og kompetanseutvikling.

Konklusjon

Norsk assosiering til både Horisont Europa 2028–2034 og hele Konkurranseevnefondet er avgjørende for å sikre Norges posisjon som en relevant aktør i europeisk og global forskning, innovasjon og industriutvikling. Med god nasjonal koordinering og en godt dimensjonert nasjonal rigg, vil verdien av deltakelsen langt overstige kostnadene. Forskningsrådet anbefaler derfor at Norge tar en helhetlig og strategisk tilnærming til assosiering og starter forberedelsene allerede nå.

Sak PS Forskningssystemet 18/26

Orienteringer

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for forskningssystemet	Johannes W. Løvhaug	Lillian M. Baltzrud / Kirsti Solberg Landsverk / Trude Dypvik	1. Orientering om søknader til nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur 2. Langtidsmøteplan
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for forskningssystemet tar orienteringene til etterretning.

Kort bakgrunn Orienteringer er en fast sak i møtene til porteføljestyret for forskningssystemet. Saken kan inneholde både skriftlige og muntlige orienteringer. Sistnevnte vil det orienteres om i møtet. Oppdatert langtidsmøteplan legges alltid ved.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Porteføljestyret skal være kjent med pågående saker som angår deres ansvarsområder.

Hovedpunkter Til dette møtet er det tre orienteringer

1. Søknader til nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur

Se vedlegg 1. Dette er en utfyllende versjon av orienteringen som ble gitt muntlig i møte 5/25.

2. Utlysning av midler til å rekruttere en forsker fra Ukraina til et pågående Forskerprosjekt

Bakgrunnen for ordningen er den vanskelige situasjonen forskere og forskningsinstitusjoner i Ukraina nå opplever. Når krigen tar slutt, vil forskning være avgjørende for å bygge opp landet, og ordningen skal bidra til å opprettholde og utvikle ukrainsk forskning. Internasjonalt forskningssamarbeid er vanskeliggjort av den aktuelle situasjonen, og ordningen skal bidra til å øke samarbeidet i første rekke mellom norske og ukrainske forskningsmiljøer, noe som også vil kunne bidra til økt internasjonalt nettverk for den ukrainske forskeren og forskningsmiljøet i Ukraina. Formålet er todelt: Å bidra til å opprettholde og bygge opp ukrainsk forskning, og bidrag til pågående norske forskerprosjekter.

Utlysningen hadde en ramme på 19 mill. NOK og var løpende. Det var åpent for å sende inn søknader i perioden 1. september – 1. desember. For at ordningen skulle komme flest mulig ukrainske institusjoner til gode var det et krav at en enkelt ukrainsk forskningsinstitusjon kun kan delta i et prosjekt. De var ingen slike krav til norske forskningsinstitusjoner.

Kun prosjektansvarlig institusjon for det pågående forskerprosjektet hadde anledning til å søke. Ukrainske forskere kunne ikke sende inn en søknad på egen hånd.

Siden forskerprosjektene som det ble søkt om å rekruttere en ukrainsk forsker til allerede er vurdert av eksperter var søknadsbehandlingen for disse

tilleggsprosjektene administrativ. Søknadene ble behandlet fortløpende og i den rekkefølgen de kom inn. Forskningsrådet i samarbeid med det ukrainske forskningsrådet, NRFU, gjennomgikk søknadene. Alle søknader som oppfylte kriteriene i utlysningen fikk bevilgning.

Det kom totalt inn 23 søknader, av disse måtte 11 avvises fordi de ikke oppfylte kravene i utlysningen. 1 søknad fikk avslag ettersom den aktuelle ukrainske forskningsorganisasjonen allerede var involvert i et annet prosjekt. Øvrige 11 søknader fikk bevilgning, med en samlet ramme på 15 846 000 NOK.

Utlysningen var åpen for alle fag og de 11 prosjektene er innen mange fagområder, noen eksempler:

- nanoteknologi og utvikling av bærekraftige natriumbatterier,
- å utvikle nye løsninger for resirkulering av CO2 fra industrielle prosesser til drivstoff og kjemikalier,
- koble norske og ukrainske data om arbeid, helse og migrasjonsrelatert stress som gir grunnlag for politikk som kan støtte integrering i Norge og gjenoppbygging av Ukraina,
- undersøke hvordan russisk ideologi produseres og påtvinges mennesker i okkuperte områder, og gi innsikt i motstand og realiteter bak propagandaen

3. Tildelingsbrev

Tildelingsbrev for 2026 til Forskningsrådet for 2026 publiseres fortløpende på [Regjeringen.no](https://regjeringen.no). Her er hovedtrekkene fra tildelingsbrevet fra KD som berører porteføljestyret for forskningssystemet:

- Post 285.71: KD gir over denne posten en tilsagnsramme på 3,4 milliarder kroner. Det innebærer en prisjustering på 25 millioner kroner og en engangsøkning som følge av Forskningsrådets eiendomsfond på 130 millioner kroner. Allerede planlagte tildelinger på posten er på om lag 3,29 mrd. kroner. For porteføljestyret for forskningssystemet: Av øremerkede midler skal 200 millioner til Sigma2 – nasjonal infrastruktur for tungregning, 300 millioner til Rekruttering av etablerte internasjonale forskere til norske fagmiljøer og 130 millioner til Forskningsinfrastruktur (avvikling av eiendomsfondet). Samlet foreslått tilsagnsramme til porteføljestyret for forskningssystemet fra denne posten er 2,011 milliarder kroner.
- Post 285.72: KD gir over denne posten en tilsagnsramme på 1,9 milliarder kroner. Det innebærer en prisjustering på 7,6 millioner kroner. Allerede planlagte tildelinger på posten utgjør 1,3 milliarder kroner. For porteføljestyret for forskningssystemet: 3 millioner er øremerket prisjustering til Simula. Samlet foreslått tilsagnsramme til porteføljestyret for forskningssystemet fra denne posten er 28,8 millioner kroner.

Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur – 99 søknader med omsøkt beløp 6,05 milliarder kroner

Utlysningen til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur hadde søknadsfrist 12. november 2025. Den økonomiske rammen for satsingen er inntil 1,4 milliarder kroner. Ved fristen kom det inn 99 søknader, med et samlet omsøkt beløp på 6,05 milliarder kroner.

Søknadene fordeler seg innenfor de tematiske områdene i [Norsk veikart for forskningsinfrastruktur](#) som i tabellen under.

Tematisk inndeling iht veikartet	Omsøkt beløp	Antall søknader
Muliggjørende og industrielle teknologier	1 519 054 000	22
Klima og miljø	1 018 524 000	15
Energi og transport	968 913 000	19
Helse	868 936 000	12
Annen naturvitenskap	622 927 000	9
Humaniora og samfunnsfag	465 723 000	13
Mat og bioressurser	344 197 000	7
Generiske datainfrastrukturer	237 618 000	2
Total	6 045 892 000	99

Administrasjonen vil behandle søknadene i løpet av vinteren og våren, med sikte på å fatte vedtak i porteføljestyret for forskningssystemets septembermøte i 2026.